

Idea Konkursu - Wyjaśnienie

Samorząd jako pracodawca

Nie wszyscy mają świadomość, że samorzady terytorialne należą do jednej z liczniejszych w Polsce grupy pracodawców. W szeroko rozumianym sektorze samorządowym¹ w roku 2012 pracowało blisko 1,9 mln osób, co stanowiło aż 21,5 % zatrudnionych ogółem w kraju.² To ogromna rzesza nie tylko pracowników administracji samorządowej, ale też ich jednostek organizacyjnych (takich jak szkoły, biblioteki, urzędy pracy itp.) oraz podmiotów, dla których organem założycielskim są samorzady, a które świadczą usługi dla społeczności lokalnych. Stojąc na straży zaufania do instytucji publicznych, władze samorządowe powinny dbać o warunki pracy i zatrudnienia, respektować prawa pracownicze, budować dobre relacje z pracownikami zwiększając tym samym ich poziom motywacji do wykonywanych obowiązków. Powinny promować przyjazne metody zarządzania oparte na wartościach (m.in. zaspokajające potrzebę godności pracowników w procesie pracy) oraz budować etos pracownika samorządowego. Takiego tego typu działania gwarantują nie tylko wysoką jakość usług dla mieszkańców, ale również satysfakcję z pracy wśród pracowników. Choć wokół nas widzimy wiele pozytywnych przykładów takich działań (www.dobrepraktyki.pl), to jednak często dowiadujemy się, że w skali kraju pozostało jeszcze dużo do zrobienia, na przykład w kwestiach: zapewnienia bezpieczeństwa (również socjalnego), respektowania i dopuszczenia elastycznego czasu pracy itd.

1

Związek Miast Polskich zaprasza do trzeciej już edycji konkursu „Samorząd jako pracodawca” tym razem koncentrując się na „dialogu społecznym dla godnej pracy”.

Konkurs jest organizowany w ramach partnerskiego projektu czterech organizacji z Polski i Norwegii, reprezentujących pracowników i pracodawców samorządowych, zatytułowanego . ”Schematy Dialogu Społecznego dla Godnej Pracy w sektorze publicznym na poziomie samorządów”. Jego ogólnym celem jest poprawa jakości dialogu społecznego w sektorze publicznym na poziomie lokalnym w Polsce, poprzez identyfikację i rozwój metod wspierających dialog społeczny w tym sektorze a także rozwój kanałów efektywnej komunikacji i współpracy pomiędzy partnerami społecznymi sektora publicznego i władzami lokalnymi.

Wydaje się nam, że dla dobrego zrozumienia idei konkursu ważne jest krótkie wyjaśnienie dwóch kluczowych pojęć „godnej pracy” i „dialogu społecznego”

¹ W instytucjach publicznych, które są częścią administracji samorządowej lub dla których organami właścicielskimi są jednostki samorządu samorzady, lub które wykonują zadania będące ustawową kompetencją samorządów terytorialnych.

²Samorząd jako Pracodawca. Raport o zatrudnieniu w sektorze samorządowym, Związek Miast Polskich, 2014

Godna praca

Czym jest godna praca, jakie są jej elementy? Po raz pierwszy termin godna praca (ang. „decent work”) pojawia się w raporcie Dyrektora Generalnego Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) z roku 1999. Raport ten definiował godną pracę jako „szansę dla kobiet i mężczyzn do uzyskania godnej i produktywnej pracy w warunkach wolności, równości, bezpieczeństwa i ludzkiej godności”. Od tej pory godna praca jest osią wszystkich celów strategicznych MOP: promowania praw pracowniczych, zatrudnienia, ochrony socjalnej i dialogu społecznego. Jej celem jest nie tylko samo tworzenie miejsc pracy, ale ich akceptowalna jakość. Podczas gdy pojęcie godnej pracy spotykamy we wszystkich krajach i wszędzie ma podobne znaczenie, to jednak jakość zatrudnienia można interpretować na wiele sposobów. Wpływają na to różne formy i warunki pracy, a także poczucie wartości i satysfakcji. Obecnie godna praca jest uznawana za jeden z elementów realizacji celu zrównoważonego rozwoju, co zostało zapisane w „Agendzie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030 (UNDP 2015)”.

Dialog społeczny

Kluczowe znaczenie dla realizacji postanowień MOP, ratyfikowanych przez rządy wielu państw na świecie (w tym Polskę), było wykorzystanie mechanizmów dialogu społecznego rozumianego jako dialog trzech stron: przedstawicieli pracowników, pracodawców oraz właściwych instytucji rządowych. Dialog społeczny stał się sposobem zarówno zapewnienia rozwiązania konfliktów pracowniczych/społecznych, jak i środkiem ochrony praw pracowników i promowania godnej pracy.

Według Europejskiej Konfederacji Związków Zawodowych (EKZZ) dialog społeczny jest rozumiany jako proces negocjacji, w którym przedstawiciele pracodawców i pracowników (*partnerzy społeczni*) osiągną porozumienie w sprawie współpracy w zakresie polityk i działań na rzecz godnej pracy. Dialog społeczny odbywa się na poziomie krajowym i sektorowym, a także europejskim. Dwustronny dialog społeczny łączy pracowników i pracodawców, podczas gdy „trójstronny” dialog społeczny obejmuje również przedstawicieli rządu lub UE. Manifest EKZZ na lata 2019-2023 przewiduje wzmocnienie dwu- i trójstronnego dialogu społecznego na poziomie europejskim, krajowym i sektorowym poprzez lepsze prawodawstwo, polityki, porozumienia i fundusze dla budowania nowych możliwości. Manifest był odpowiedzią między innymi na europejski kryzys gospodarczy i zagrożenia klimatyczne. Nikt nie przewidywał wtedy globalnego kryzysu społeczno-ekonomicznego wywołanego pandemią koronawirusa.

W Polsce dialog społeczny jest potocznie utożsamiany z dialogiem obywatelskim, którego uczestnikami mogą być przedstawiciele rządu, samorządów terytorialnych i wszelkiego rodzaju organizacje pozarządowe, a nawet nieformalne grupy obywateli. Historycznie natomiast, mówimy o dialogu społecznym jako dialogu między pracownikami a pracodawcami (dwustronny lub trójstronny, z udziałem rządu), który jest prowadzony na poziomie krajowym w Radzie Dialogu Społecznego, zaś na poziomie regionalnym - w Wojewódzkich Radach Dialogu Społecznego.

Konkurs „Samorząd jako pracodawca - dialog społeczny dla godnej pracy”

Działania konkursowe, do których zapraszamy, dotyczą dialogu społecznego na poziomie lokalnym. Stronami dialogu w sprawach pracowniczych w instytucjach sektora samorządowego na poziomie lokalnym będzie z jednej strony kierownictwo jednostek samorządu terytorialnego oraz samorządowych jednostek organizacyjnych i spółek świadczących usługi (jako pracodawcy), a z drugiej związki zawodowe i rady pracowników. Jednak w wielu instytucjach sektora samorządowego, szczególnie mniejszych, nie ma formalnej reprezentacji załogi, a muszą tam zapadać decyzje w sprawach relacji pracowniczych. W takiej sytuacji realnym partnerem dla kierownictwa jest ogół pracowników.

Pojęcie dialogu społecznego na poziomie lokalnym rozumiemy tutaj jako proces wymiany informacji czy stanowisk, często w formie konsultacji lub negocjacji, w celu osiągnięcia porozumienia w sprawach ważnych dla pracowników. Tak rozumiany dialog powinien być wspierany przez całość działań zmierzających do zapewnienia bezpiecznej i godnej pracy oraz budowy sprzyjającej temu kultury organizacyjnej.

Wysoka motywacja pracowników i poczucie celowości pracy zależą bowiem nie tylko od warunków zatrudnienia i płacy, regulowanych w porozumieniach i układach zbiorowych, lecz również od poziomu rozwoju kultury organizacyjnej. W centrum jej zainteresowania są: tworzenie godnych warunków pracy i jej jakość. Kultury organizacyjnej nie można wynegocjować, ale buduje się ją poprzez trwające wiele lat współdziałanie kierownictwa i wszystkich pracowników.

Dlatego w naszym Konkursie zjawiska te widzimy szeroko - jako wzajemnie się wspierające i uzupełniające. Mamy nadzieję, że zgłaszane w Konkursie praktyki będą tworzyły szeroką paletę doświadczeń, z których najciekawsze chcemy udokumentować i upowszechnić.

Wierzymy, że obecny projekt pozwoli nam na wyłonienie potrzebnych i wartych propagowania działań, które będą zarówno efektem świadomego procesu budowania zespołów, zarządzania jak i radzenia sobie w niespodziewanej, trudnej sytuacji kryzysowej. Być może, ta ostatnia wyzwoliła ducha innowacji społecznej i zaowocowała nowymi rozwiązaniami w organizacji pracy i komunikacji między pracownikami.